

11. OBLICI IZRAŽAVANJA KRŠĆANSKE VJERE

Ponovice se vraćamo kršćanskoj vjeri. Ovog puta željeli bismo još dublje prodrijeti u njenu tajnu, upoznati njene nutarnje zakone, sagledati osnove po kojima ona djeluje. Za nekoga je ona tek skup propisa, pravila, naredbi, zapovijedi, obveza kojima se čovjek mora pod svaku cijenu podložiti uz prijetnju vječnom propašću. Takvo poimanje vjere, naročito kod mladih, izaziva otvoreni bojkot, kontestaciju, sumnju. Vjeri nisu neobični ovakvi stavovi. Naprotiv! Sumnja može biti idealno polazište za produbljivanje vjere ako je čovjeku stalo do toga da dođe do punine vjere, do "prave" vjere. Sumnja je svjetleća žarulja koja kaže da je gorivo vjere pri kraju pa da se nešto mora poduzeti kako bi se došlo do njega ako se želi kročiti naprijed.

Ne sporimo se da je vjera strukturirana kao i svaka druga vrednota; to znači da ona posjeduje i logiku svoga funkcioniranja što svakako uključuje i poštivanje određenih propisa. Ipak ona je prije svega povjerenje, pouzdanje, predanje, više vjera u Nekoga a manje u nešto. Taj Netko nije samo definiran kao apstraktno biće, savršeno ali odsutno, dobro ali nedostizivo, lijepo ali neuhvatljivo. Ono je sveprisutno ali ne u svrhu kontrole, nadzora i kažnjavanja za propust ili promašaj, nego zato da nadahne, rasvijetli, pomogne, podrži, okrijepi, utješi, oprost, ljubi...

Nadalje, kršćanska vjera nije individualna stvar, nije nešto što se samo i isključivo događa između pojedinca i Boga, između vjernika i nadnaravnog bića. Ona se događa u krilu vjerničke zajednice koju zovemo Crkva. Međutim, Crkva nije svrha samoj sebi, nego je u službi božanskog nacrtu koji u mnogočemu nadilazi granice crkvene stvarnosti i djelovanja. To je kraljevstvo Božje. Što je to zapravo kraljevstvo Božje? To je veličanstveni Božji

plan o čovječanstvu koji se po kršćanima ostvaruje u povijesti. To je plan potpunog pro-maknuća i oslobođenja čovječanstva, obećanje uspjeha i sreće u pomirenom i sjedinjenom čovječanstvu. Dolazak kraljevstva Božjeg predstavlja najvišu čežnju i točku na koju se poziva sva crkvena djelatnost. Ideal Kraljevstva, čiju klicu i početak predstavlja Crkva, postaje prisutan i vidljiv u svijetu u pet temeljnih oblika crkvene prisutnosti:

- kraljevstvo koje se ostvaruje u ljubavi i brat-skom služenju - (diakonija)
- kraljevstvo koje se živi u bratstvu i zajed-ništvu - (koinonia),
- kraljevstvo koje se naviješta kao osloboditelj-ski zahvat Božji u ljudsku povijest - (kerigma),
- kraljevstvo koje se slavi svečanim liturgijskim obredima (liturgia) i
- kraljevstvo koje se svjedoči cjelokupnim živo-tom uz rizik prolijevanja i vlastite krvi - (mar-tirija).

Crkvena *diakonija* ili služenje odgovara dubokom zahtjevu ljudi i naroda da izaberu nešto drugo a ne logiku nasilja i sebičnosti koja truje zajednički ljudski život. Kršćanska je zajednica pozvana da kroz služenje svjedoči novi način ljubavi, takvu sposobnost privrženosti i zalaganja za druge koji će učiniti vjero-dostojnim evandeoski navještaj Boga, koji je ljubav, i njegova Kraljevstva ljubavi.

Crkvena *koinonia* ili zajedništvo odgovara čežnji za bratstvom, mirom, zajedništvom ljudi svih vremena, rasa i naroda. Treba očitovati novi način zajedničkog suživota i bivovanja, navještaj mogućnosti života pomirene i sjedi-njene braće, u prihvaćanju svih osoba te u poštivanju slobode i izvornosti svijui. Pred

društvom u kojem prevladava častoljublje, želja za vlašću, ugnjetavanje i sustavno odvajanje slabijih, pred zakonima koriste te razosobljene i nečovječne uspješnosti, u svijetu koji je rastrgan podjelama, ograničavanjem prava i sebičnošću - kršćani su pozvani da svjedoče kraljevstvo bratstva i mira, nudeći prostore slobode i razumijevanja, iskrene ljubavi i poštivanja prava svih ljudi.

Kerigma ili crkveni navještaj, pojavljuje se u svijetu kao osloboditeljska poruka i znak tumačenja života i povijesti. Pred zahtjevom za smislom i pred iskustvom zla, koje tolike ljude vodi fatalizmu i beznađu, kršćani su pozvani da u svijetu budu nositelji nade, protivnici besmisla, po navještaju Isusa iz Nazareta koji započinje i jamči ostvarenje kraljevstva Božjeg. To je znak nepristrane riječi koja ne šuti pred prijetnjama; to je znak osloboditeljske, prosvjetiteljske riječi, ključ za tumačenje životnih situacija i nositeljica nade, znak utjelovljene riječi koja je premišljena i življena u znakovitom jeziku svakog naroda i svakog čovjeka.

Crkvena *liturgija* obuhvaća skup obreda i slavlja kršćanskog iskustva kao iskustva oslobođenja i spasenja. Odgovara zahtjevu za slavljenje života koji je duboko ukorijenjen u srce čovjeka da znakom prihvati i izrazi dar spasa. Pred krutom realnošću, u svijetu koji suzbija slobodu i osuđuje na samoću, kršćanska je zajednica pozvana uspostaviti prostore gdje se život proslavljuje, veliča, ponovno iznosi na vidjelo plan kao i mjesto ostvarenja kraljevstva. U misi, u sakramentima, u različitim slavljinama i spomenima koji ispunjaju iskustvo vjere, kršćanske zajednice trebaju svjedočiti i slaviti, u radosti i u priznavanju, osloboditeljsku puninu navještaja koji nam je dan u Kristu. Vrenote kraljevstva: mir, bratstvo, ljubav, pravda, tako se naviještaju i unaprijed se mogu okusiti u konkretnosti slavlja koja ih očituju.

Martiria ili crkveno svjedočenje jest svesrdno zalaganje pojedinca i crkvene zajednice, sve do prolijevanja vlastite krvi, da bi

kraljevstvo Božje što prije ugledalo svjetlo dana među svim ljudima kao najidealniji oblik ljudskog suživota koji je baziran na razumijevanju, prihvaćanju, praštanju, ljubavi.

Evo, dakle, specifičnog poslanja Crkve u svijetu: uprisutniti među ljudima kao znak i prvinu velikog Božjeg nacрта, pet velikih darova kojih je ona nositeljica: nov način sveopće ljubavi, nov oblik bratskog suživota, riječ bremenitu spasenjem i nadom, skup obreda koji naviještaju i očituju život u punini te svesrdno zalaganje da ljudi što prije postanu braća u punom smislu te riječi.

11.1 MOLITVA - ZNAKOVITI KRŠĆANSKI STAV

Kršćanski govoreno nije dovoljno prihvatiti Božju opstojnost pa se smatrati vjernikom. Vjernik je osoba koja konstantno njeguje osobni odnos prema Bogu. Za nju Bog nije tek nešto usputno, kojemu se obraća tu i tamo, možda u nevolji ili kada su veliki crkveni blagdani. Za njega je Bog osoba prema kojoj se on onda i odnosi kao prema osobi što znači da s njom komunicira, razgovara se, povjerava joj se, otvara joj svoje srce, iznosi pred nju sve svoje radosti, uspjehe, nade, ali i strahove i bojazni. Za takvu dakle osobu, Bog nije neki daleki, nedostupni, imaginarni, negdje u oblacima i daleko živući, nego sasvim prisutni, konkretni, u svakoj situaciji nazočni, čovjeku sklon prijatelj.

Jedan od načina komuniciranja s Bogom jest molitva. Mnogi od vas zacijelo mole, drugi to ne znaju ili im je, iako nešto znaju, molitva daleka jer je nisu dubinski zaživjeli. Ona je, možda, ostala negdje u vašem djetinjstvu tek kao izraz dječje želje, projekcije, sublimacije ili nemoći. Htjeli bismo ovdje i o toj temi porazgovarati sasvim otvoreno.

Neki misle da može moliti samo onaj koji je naučio molitvene ili napisane obrasce. Oni ne smatraju molitvom kada se Bogu obraćaju svojim riječima, kad jednostavno stanu pred njega

u miru i iznesu svoju molitvu ili svoju zahvalu, odnosno kada su spremni poslušati ono što im Bog želi reći.

Drugi misle da mole a ustvari oni Boga žele podvrći vlastitim interesima. Njemački redatelj Günter Höver u svom filmu "Moliti se može svugdje" navodi tipove molitelja koje je on susretao dok je pripremao ovaj film. Izrekao je svoje iskustvo uz pomoć simbola.

Postoje oni, kaže on, koji s *ogledalom* u ruci mole. Oni vide samo sebe, misle samo na sebe i cijelo vrijeme vrte se u vlastitom krugu.

Drugi mole s *biljardskim štapom* u ruci. Oni se doduše obraćaju Bogu ali u svojim optužbama i pritužbama imaju pred očima konkretne ljude kojima izriču potrebu obraćanja.

Drugi opet mole s *džepnim računalom* u ruci. Sve Bogu točno izračunaju što su oni uložili a što im Bog za to treba dati. Ako pak račun slučajno ne odgovara oni se kane toga posla.

Neki ljudi mole s *čekom* u ruci. Mole zato što misle da kod Boga imaju već pouzdan "ulog" ili se pak nadaju povoljnom "kreditu" s njegove strane.

Ima ljudi koji mole sa *čudesnom knjigom* u ruci. Oni svojoj molitvi pripisuju magičnu moć. Ona će Boga prisiliti da učini upravo onako kako to oni žele.

Neki ljudi mole i sa *samokresom* u ruci tako da se mogu Bogu zaprijetiti: ili ćeš uslišiti moje molitve ili ćeš biti za mene jednom zauvijek mrtav.

Ovaj niz simbola mogao bi se nastaviti do u beskonačnost. Možda i mi sami dok molimo imamo u ruci ovaj, onaj, ili sad ovaj sad onaj simbol. Höver kaže u svom filmu da je naišao i na ljude koji drukčije mole.

Ima i onih koji dok mole, nemaju ništa u svojim rukama, negu su pred Bogom *raširili svoje prazne ruke* ponavljajući riječi iz Očenaša "Budi volja tvoja!" Ovi ljudi su bili za njega najuvjerljiviji i najvjerodostojniji.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Što ti osobno misliš o molitvi? Kakva su tvoja molitvena iskustva?
- Slažeš li se s Höverom o njegovu pogledu na molitelje? Prepoznaješ li se ti u kojem od tih tipova? Što misliš, zbog čega ljudi tako čine?
- Koji tipovi molitelja Höveru još nedostaju? U svojoj sredini zacijelo ste naišli i na drukčije molitelje? Kakvi su oni ljudi u praktičnom životu?
- Što kažeš o onim ljudima koji vele da ljudi koji idu u crkvu i koji "lizu oltare", najgori su ljudi? Zbog čega ljudi imaju takvo mišljenje o nekim posjetiteljima bogomolje?

Zanimljivo je i to da u hebrejskom jeziku uopće ne postoji riječ "moliti" i uopće se ne pojavljuje u Starom zavjetu kao takva. Pa ipak Stari zavjet posjeduje tolike molitve. Mislimo samo na knjigu Psalama. Molitva će biti opisana svim mogućim pojmovima kao što su: hvaliti, zahvaljivati, iskati, tužiti se, plesati... uvijek popraćeno s izričajem: "pred Bogom". Iz toga se vidi jasno što je to molitva. Prinositi pred Boga vlastiti život u svoj njegovoj znakovitosti i sa svim njegovim mogućnostima. Tako gledajući mnogo štošta može biti molitvom: izgovorena i mislena riječ u svoj njenoj punini; gesta i držanje; svakodnevno nastojanje u zvanju i školi. Odlučujuće je da se to događa "pred Bogom" kao znak i izričaj osobne ljubavi prema njemu. Tako viđena molitva posvema pripada kršćanskom načinu življenja.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Razmislite o svojoj molitvenoj praksi pod vidom gore spomenute simbolike,

- Razgovarajte jedni s drugima o tome zašto je tako teško s "praznim rukama" moliti,
- Pokušajte pronaći mogućnosti na koji način vlastitim životom i vlastitim djelovanjem stojati "pred Bogom". Možda bi vam pri tome od velike pomoći mogli biti Psalmi.

Pomoć za osobnu molitvu

Osobno moliti nije lagani posao. Pored problema što moliti, postoje i problemi odbojnosti prema molitvi, problemi zaborava itd. Iz vlastitog iskustva donosimo ovdje nekoliko uputa koje bi mogle pomoći mladima da nađu put do osobne molitve.

• *Televizijske vijesti*

Televizijske vijesti svake večeri ukratko sažimaju ono bitno što se dogodilo tijekom dana. Na sličan način moguće je načiniti osobne "vijesti". Odvoji navečer za sebe nekoliko minuta u vlastitom prostoru gdje više ne rade ni radio ni televizija, gdje možeš biti sasvim miran i gdje te ništa ne smeta. Možda bi bilo zgodno utrnuti svjetlo i zapaliti svijeću. Zatim u mislima prođi protekli dan. Možeš se pitati:

- Što sam sve danas učinio?
- Što me radovalo, uzбудilo, potreslo?
- S kim sam se susretao? Kako sam se susretao?
- Što mi je dobro pošlo za rukom, a što nije?
- U kojim situacijama mi je Bog bio blizak?
- ...

Nakon ovakvog razmišljanja nad proteklom danom neće ti biti više teško Bogu zahvaljivati i moliti za ljude koje si susreo, te ubuduće cjeli svoj život staviti u ruke Božje.

• *Sastaviti vlastiti molitvenik*

Vjerojatno tu i tamo naiđeš na zgodne tekstove i privlačne molitve koje te potiču na razmišljanje i razmatranje, unutar kojih pronađeš svoju dušu. Da ovi tekstovi ne bi ostali na razbacanim papirima i papirićima te se

izgubili, mnogi mladići i djevojke od njih načine svoj vlastiti molitvenik. Uz to nadopišu svoje vlastite molitve i razmišljanja te ga možda još obogate lijepim slikama. Takva knjiga može biti veliko blago naročito u situacijama kad je čovjeku teško osobno moliti. Vanjski znak koliko je čovjeku stalo do te knjige jest kako je često upotrebljava i gdje je sve drži.

• *Molitva i meditacija uz pjesmu*

Mnogi mladići i djevojke rado pjevaju vjerske pjesme. Zbog simpatične melodije i zgodna ritma takve pjesme se ponavljaju na svim mjestima i u svakoj situaciji sve dok ih se čovjek ne zasiti. Šteta da i one često svršavaju u zaboravu jer to stvarno nisu zaslužile ni zbog melodije a još manje zbog sadržaja. Mnoge od njih su idealno štivo za razmišljanje u grupi. Možete to načiniti tako da svatko od vas osobnom rukom prepíše tekst te u tišini skrovitog zajedničkog kuta razmatrate nad sadržajem dotične pjesme. Kroz to pjesme stječu novu kvalitetu i postaju nadahnućem za molitvu.

• *Misli kroz dan*

Vrlo često ljudi se žale na nemogućnost spajanja molitve i svagdašnjih obveza. Idealna prilika za prožimanje molitve i svakodnevnice jest jutarnja meditacija određenog psalma ili nekog drugog biblijskog teksta. Izaberite jedan citat koji vam najviše odgovara kao poticaj preko dana te ga se češće prisjetite kroz dan. Misli koje vam se pri tome rode možete pribilježiti u svoj kalendar ili na posebni papir.

A vi kad molite recite: Oče naš...

Kad su apostoli upitali Isusa kako trebaju moliti, on ih je naučio "Očenaš". Ova molitva je osnovna kršćanska molitva te objedinjuje sve one koji vjeruju u Krista. "Očenaš" je jedna od najljepših i najdražih molitava mnogih mladih. S druge strane, to je jedna od najtežih molitava kad postanemo svjesni što izgovaramo i što njome kažemo. U "Očenašu" je sažeto sve ono što možemo iskati od Boga i, konačno, što znači biti kršćanin.

Da bismo značenje pojedinih molitava prozreli do kraja ili da bismo barem koliko toli-ko ušli u njihov svijet, preporuča se da se nad svakom pojedinom čovjek zaustavi, razmisli, nad njom meditira. U pojedinim skupinama moguće je, recimo, napisati pojedine molitve na plakat tako da svaki može uz molitvu nadopisati ono što o njoj misli. Kao svoje slaganje, protivljenje ili upit. Važno je imati za to dovoljno mira i vremena. Razgovor o pojedinim plakati-ma zahtijevat će novo vrijeme ali će sudionike obogatiti novim idejama o moljenju "Očenaša".

Jedna druga mogućnost moljenja "Oče-naša" jest praćenje izgovorenih riječi prikladnim gestama. Sama skupina može iznalaziti koje su najprikladnije geste ruku, glave, cijelog tijela pa ih onda skladno uvježbati. Isto može poslužiti i za moljenje "Očenaša" pod misom.

U odnosu prema Bogu

Moliš li se?

Mnogi mladići i djevojke mole se svaki dan. Obično na večer. Drugi pak tu i tamo, u teškim situacijama, problemima, pred ispite ili u pojedinim zgodama kao što su trenuci sreće odnosno jednostavno onda kad osjete potrebu za molitvom. Neki pak uopće ne mole jer ne njeguju nikakav odnos prema Bogu, ne vide u tome nikakvog smisla i jer možda ne znaju kako i što moliti. Mnogi mladići i djevojke htjeli bi moliti ali im je teško pronaći odgovarajuće tekstove u kojima bi se prepoznali, riječi koje bi im nešto značile.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

Kopirajte za sve sljedeće odgovore na pitanje: "Moliš li se?" Svaki sudionik ocijenit će odgovor ocjenom od 1-6. Zatim porazgovarajte jedan s drugim o tome zašto ste na taj način ocijenili odgovor. Na koncu možete dati svoju vlastitu ocjenu o osobnoj molitvi i o tome povesti razgovor.

Odgovor mladih na pitanje: Moliš li se?

- Da, koji puta kada se nalazim u teškoj situaciji, primjerice kad preda mnom stoji neki veoma teški zadatak, kad sam potišten ili kad se nečega posebno bojim.
- Ne, jer sam uvidio da mi molitva ničem ne služi. Prije sam često molio, primjerice da mi dobro uspije određeni posao ali sam onda iza toga dobio "jedinicu". Ili da mi majka ozdravi, a ona je još uvijek bolesna. Dok molim, čini mi se da sam kao onaj koji telefonira a na drugoj strani nema koga da podigne slušalicu.
- Ne znam što bih odgovorio. Par molitava koje znam kao što su npr. Očenaš, vrlo rijetko izgovaram. Kada bih to trebao zapravo i činiti? Ali često razmišljam o sebi, primjerice tko sam ili što bih morao raditi. Poslije osjećam kao da sam zapravo molio. Slično mi se događa kad nekome pomognem bez neke osobne računice.
- Ne, jer još uvijek imam u glavi te smiješne dječije molitvice koje nerado izgovaram. Zapravo ništa mi ne kažu i ispadam sebi smiješnim.
- Da, zajedno sa svojim roditeljima prije objeda i nedjeljom u crkvi za vrijeme sv. mise. U biti činim to, ali se osjećam vrlo usiljenim. Kad ne sudjelujem u molitvi dolazim u sukob, naročito sa svojom majkom.
- Molim redovito sa svojim roditeljima a i u crkvi. Oni me doduše na to ne sile, ali ne bih mogao niti razložno od-

govoriti zbog čega to činim. Koji put pomislim: pa to nema nikakvog smisla; koji put pak dok molim osjećam se lagano. Zašto je to tako različito, ne bih znao kazati.

- Najlakše mi je moliti kada se nalazim u kakvom divnom okolišu, primjerice kad iznad sebe promatram zvijezde ili kad se nalazim na planini. Tad mi se doima da pripadam toj harmoniji. Pritom nije potrebno da Bogu upućujem bilo koju riječ. Pa ipak tako snažno osjećam njegovu blizinu i nazočnost. To je za mene molitva.
- Ne, zašto bih trebao moliti? Ja vjerujem u Boga koji je sveznajući. Njemu ne trebam ništa reći jer on ionako sve zna. Isto mi je ako i ne bih vjerovao. U tom slučaju pogotovo ne bih imao razloga moliti. Zašto moliti nekoga u koga se ne vjeruje?
- Sam ne znam što bih rekao. Kad god pokušavam moliti ispada mi nekako kao da sam razgovaram sa sobom. Koji puta se bojim ljudi, budućnosti, sebe samoga. Ili ako sam učinio nešto što nije u redu, tad počnem moliti. Tad se prilijepim uz nekoga tko bi mi mogao pomoći.
- Kad sam sretan i kad nemam ni s kim o tome popričati, moram se jednostavno zahvaliti. Vjerujem da se moj osjećaj zahvalnosti uspinje do Boga. Možda ga on prihvaća kao molitvu.
- Teško mi je moliti sam. Ali kada sam s drugima na misi, kad sam čuo dobru propovijed i kad potom pjevamo, tad doživljavam pravo ozračje unutar kojeg mogu i moliti.

11.2 LITURGIJA

Vrijeme je da nešto progovorimo i o službenoj molitvi Crkve, o liturgiji. Liturgija je, kao što rekosmo, jedan od načina crkvenog upriličavanja kraljevstva Božjeg među ljudima. Ovdje bismo se koncentrirali samo na nedjeljno euharistijsko slavlje.

I životinje žele imati svoju nedjelju

Jednog dana, ispod ogromnog stabla, skupilo se mnoštvo afričkih životinja. I one su htjele imati svoj slobodni dan, slaviti nedjelju kao što to čine i ljudi. Kralj životinja, lav, oglasio se svečano: "Za mene je nedjelja kad za objed imam cijelu jednu gazelu, da je ne moram ni s kim dijeliti, da je cijela moja!" Potom se za riječ javila zebra: "Za mene je nedjelja kad se uvalim u takav sočan pašnjak da nakon pola sata paše mogu preživati cijeli jedan dan!" Svinja je proroktala: "Vreća žira i uz to dobra hladovina, kud ćeš bolju nedjeljnu feštu!" S grane se čuo piskavi glas majmuna: "Za mene je nedjelja kad poslije obranog plodonosnog stabla mogu bezbrižno spavati u rašljama susjednog drveta pet sati a da me nitko ne dira!" I paun se javio za riječ. Ponosno je napravio krug a onda, pod sjenom svog bujnog i razbarušenog repa, prozborio: "Još jedan snop šarolikog perja kako bi sve, ama baš sve životinje ostale bez daha, videći me ovakvog lijepog kakav jesam, to bi bila nezaboravna nedjelja!"

Tako su životinje pripovijedale i pričale satima o svojim nedjeljnim željama. Na veliku sreću, svima su se one i ispunile, ali, nažalost, među njih nije stigla nedjelja. Potom su se pojavili ljudi. Prisluškiivali su i slušali životinjske rasprave i vidjeli ispunjenje njihovih želja. Na sve skupa su se grohotom smijali, dok jedan od njih nije dobacio: "Lude, zar ne znate da je nedjelja samo onda kad se čovjek susretne s Bogom kao prijateljem?!"

Nedjelju se može različito provoditi. Za nekoga je ona pravo slavlje, za druge je ona tek slobodni dan, za treće opet najdosadniji dan u tjednu. Željeli bismo vam ovdje ponuditi neko-

liko načina slavljenja nedjelje kao dana Gospodnjeg.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Pročitajte još jednom basnu: "I životinje žele imati svoju nedjelju"
- U tišini neka svatko razmisli na što životinje stavljaju naglasak, što je za njih važno?
- Neka se potom svaki pojedini od vas zapita, što znači nedjelja za njega?
- Iza toga izmijenite vlastita iskustva i sućelite otvoreno svoja mišljenja.
- Planirajte sljedeću nedjelju: osobno, s grupom svojih prijatelja, s obitelji...

11.2.1 Što treba a što ne treba raditi nedjeljom?

Jednom, negdje daleko, živjelo je zajedno sedmero braće. Šestorica su redovito odlazila na posao dok bi sedmi ostajao kod kuće da kuha, drži dom u redu i tako se brine za svoju braću. Kada bi se šestorica braće vraćala umorna s posla, našli bi kuću urednu, objed spreman i brata koji ih je dočekivao sa smiješkom na licu. Braća su bila zbog toga sretna i usta su im bila puna hvale sedmom bratu.

Sve je to išlo tako lijepo dok jednog dana jedan od šestorice braće nije htio biti mudrijih od drugih. Nazvao je sedmog brata lijenčinom koji samo živi od njihova mukom stečena novca. Tražio je od sedmog brata da i on krene na posao, te da u vlastitoj mucu privređuje kao i ostali. Nakon kratkog vremena s ovom kritikom su se složila i druga braća. Odlučili su da i sedmi mora ići na posao. I on je, na zahtjev svoje braće, krenuo. Ali... kad bi posao svršio, braća su se vraćala kući koja je bila sva u neredu; jela nije bilo, ni svježe prekivenog stola, ni prijateljskog smješka koji bi ih umorne dočekivao, niti tople riječi koja bi ih tješila.

Tek su sada braća uočila kako je njihova odluka bila nerazborita i brzopleta. Razgovarali su o tome i zamolili svog "kuhara" i svoju "domaćicu" za oproštenje a njihova se izgubljena sreća ponovice vratila na njihova lica. Ponovice su zavladali mir i blagostanje.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Kratka stanka mogla bi dobro poslužiti da se uoči veza između ove priče i nedjeljnog slavlja.
- Priča zacijelo nije pusta izmišljotina jer se svakodnevno ponavlja u našem životu. Sedmero braće je sedam dana u tjednu. Nedjelja je među šestoricom svoje "braće", dan svjetlosti, radosti, mira, okrepe, topline.
- Što bi bilo od našeg života kada bi i nedjelja postala kao i svaki drugi dan?
- Na osnovi kršćanskog shvaćanja nedjelje (spomen Gospodinova uskrsnuća i dan počinka!), neka se skupina zapita kako bi najbolje.
- Dati svakome od članova skupine četiri papirića na kojima će pisati kako je proveo četiri zadnje nedjelje (gdje je bio što je radio, s kim se družio...). Neka se potom prikupe svi papirići u jednu kovertu.
- Papir s natpisom: *Nedjelja dan počinka - pomoć meni da budem više čovjek* pričvrstit će se na zid ili na ploču. Sada će se iz koverte izvlačiti i čitati sakupljeni papirići.
- Neka vjeronaučnici diskutiraju i vrednuju aktivnosti koje se obavljaju nedjeljom. Koliko su one u skladu, odnosno u raskoraku glavne nedjeljne namisli.

11.2.2 Što znači nedjelja za kršćane?

Nedjelja je u uskoj vezi s židovskim slavljenjem sabbata (subote). Kad je Gospodin izveo izraelski narod iz egipatskog ropstva, na brdu Sinaju dao mu je 10 zapovijedi koje pokrivaju sav čudoredni i religiozni život. U knjizi Izlaska piše:

Sjeti se da svetkuješ dan subotni. Šest dana radi i obavljaš sav svoj posao. A sedmoga je dana subota, počinak posvećen Jahvi, Bogu tvojemu. Tada nikakva posla nemoj raditi: ni ti, ni tvoj sin, ni tvoja kći, ni tvoj sluga, ni tvoja sluškinja, ni tvoja živina, niti stranac koji se nađe unutar tvojih vrata. Ta i Jahve je šest dana stvarao nebo, zemlju i more i sve što je u njima, a sedmoga je dana počinio. Stoga je Jahve blagoslovio i posvetio dan subotni.

(Iz 20,8-11)

Zapovijed vrijedi za sve, za cijeli narod, pa čak se ni životinju ne smije na taj dan koristiti. Pa i za stranca, koji bi se slučajno zadesio u židovskoj kući na taj dan, vrijedi ova zapovijed. Čovjek kao i Stvoritelj treba otpočiniti od svoga posla. Ovaj počinak ne znači samo odmor od posla, napora, nego je to ujedno dan "posvećen Jahvi, Bogu tvojemu". Bog je blagoslovio subotu i proglasio ju svetom. Tu je srž subote: to je dan koji pripada Bogu u kojem se on posebno obraća svojem narodu. I dan danas Židovi se u subotu skupljaju u svojim bogomoljama (sinagogama) gdje slušaju riječ Božju.

Kršćansko pak poimanje nedjelje ima velike sličnosti sa židovskim poimanjem subote. Ona je od posljednjeg dana postala prvi dan u tjednu, dan na koji je gospodin Isus Krist uskrsnuo od mrtvih. Zato je nedjelja dan Gospodnji (usp Otk 20,7). Na taj dan se kršćani sakupljaju da zajednički mole, da slušaju riječ Božju i da lome zajednički kruh (usp. Dj 20,7), da budu na gozbi Gospodnjoj. Nedjelja (dan Gospodnji) naviješta spasenjsku snagu Božju koja je postala stvarnost u uskrsnuću Kristovu. Od samih početaka Crkva je slavila ovaj dan kao dan smrti i uskrsnuća Kristova.

Farizeji su se sablaznili o Isusa kada je liječio bolesnike subotom i kada su njegovi učenici trgali pšenično klasje na isti dan da bi zatomili glad. Na to im je Isus odgovorio: "Subota je zbog čovjeka, a ne čovjek zbog subote" (Mk 2,27). Time je Isus želio reći da je subota i za ljude i za životinje dobra. Isto tako nedjeljna zapovijed je zbog čovjeka. Ako taj isti čovjek poštuje nedjelju ne radeći ništa teškoga te se posveti svome Bogu slušajući njegovu riječ, steći će novu snagu pa i ljudsko dostojanstvo što ga može dati samo Bog. Ako poštuje nedjelju, sve će postati svjesniji da svoj život, svoje blagostanje duguje Bogu.

Nedjelja u isto vrijeme posjeduje i vrlo važno društveno i kulturno značenje. Godine 321 car Konstantin je proglasio nedjelju državnim blagdanom. Nedjeljom se, uz časne iznimke, nije moglo i smjelo raditi. Otud počima i državna zapovijed da se nedjeljom ne radi, da trgovine i poduzeća budu zatvorena. Stoljećima Crkva i države su se trudile da zaštite nedjelju kao dan počinaka. Vrlo je zanimljiv pod tim vidom i zakon što ga je izdala Weimarska republika a glasi:

"Nedjelja i od države priznati blagdani biti će dani kada se neće smjeti raditi kako bi se promicao i štitio duhovni život."

Za vrijeme, ili bolje rečeno, poslije Francuske revolucije, pokušalo se dokinuti taj propis. Također i u Rusiji nakon Oktobarske revolucije htio se uvesti desetodnevni tjedan. Plan je propao. Dobrim dijelom i u budućnosti će ovisiti o kršćanima da li će nedjelja biti dan počinaka, Gospodnji dan, ili će se pretvoriti u dan kada se obavljaju i završavaju poslovi za koje se nije imalo vremena preko tjedna.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Razmisli subotom uvečer o proteklom tjednu kako bi nedjelju dočekao bez negativnih primisli.

- Obuci svoje svetano odijelo nedjeljom da ti i na taj način nedjelja bude drukčija, ljepša, svečanija.
- Na taj način pokušaj i školu, školske brige, sav teški posao ostaviti po strance.
- Kreni pravovremeno sa svojim prijateljima ili s obitelji na vjernički sastanak, u crkvu. Sudjeluj zdušno u pjesmi i molitvi
- Pokušaj pažljivo poslušati riječ Božju kako bi te zahvatila u dubini tvog mladenačkog bica
- Pokušaj s prijateljima, znancima izmijeniti nekoliko toplih i prijateljskih riječi
- Priznaj drugome njegovu dobru želju, nastojanje. Pohvali nekoga iz svoje obitelji, iz svog prijateljskog kruga.
- Pomoli se za onoga koji te je kroz tjedan naljutio ili ti je učinio nešto nažao.
- Uzmi malo vremena za sebe. Povuci se na osamu pa poslušaj jednu zgodnu ploču lagane i meditativne glazbe.
- Pročitaj koji ulomak iz Biblije i pokušaj nad njime kratko razmišljati.
- Otidi u prirodu i daj se zaokupiti njenom ljepotom, svježinom, šarolikošću.
- Pripremi kakav znak pažnje za svoje prijatelje, obitelj, braću i sestre.

11.2.3 Zbog čega nedjeljna služba Božja?

Jednog lijepog jutra s visokog stabla po žilavoj niti spustio se pauk. Dolje u žbunu spleo je veliku i lijepu mrežu tako da je njome naveliko lovio plijen. Sve u svemu, bio je vrlo zadovoljan.

Kad je pak nastala večer, još jednom je brzo obletio svoju mrežu da je dobro pogleda i učvrsti. Izgledala mu je strašno. Najednom je

otkrio neku nit koja se spuštala iz zraka. U svojoj zaokupljenosti posve je zaboravio na nju. Nije više znao zbog čega je uopće ta nit tu. Jer ju je smatrao suvišnom, pregrizao ju je. U tom trenutku cijela mreža se srušila. Zaplela ga je poput neke mokre krpe i na koncu ga ugušila.

Riječ "religija", mogla bi se među ostalim prevesti i kao "vez izvana". Nedjeljna služba Božja želi ovaj "vez izvana" učiniti što djelotvornijim kroz zajedničko slavlje. Svi ljudi ne doživljavaju to slavlje na isti način. Za neke je ono prilika susreta iz kojeg se crpi snaga, u kojem se nalazi nadahuće, dok je pak za druge ono ponajviše obveza, dužnost. Zbog njega zna doći i do sukoba između roditelja i djece. Evo i jedan mali upitnik koji će vam pomoći u vašem odnosu prema nedjeljnom euharistijskom slavlju:

S roditeljima dolazimo u sukob zbog toga:

- jer ne želimo da nas nagovaraju, a još manje sile da bismo išli nedjeljom na misu,
- jer mnogi idu u crkvu prvenstveno iz navike i običaja,
- jer se roditelji boje da ćemo izgubiti kontakt s Crkvom,
- jer ni naši prijatelji i drugovi ne idu u Crkvu,
- jer se na naša pitanja nikad ne odgovori tako da nas se zadovolji,
- jer se želimo svojim idejama i stavovima nametnuti roditeljima,
- jer i oni nisu dosljedni u tome,
- jer su misa i propovijed za nas mlade dosadni,
- jer se naši roditelji boje da ćemo postati bezvjeri,
- jer nedjeljom nemamo vremena za misu,
- jer...

Zaokružite, molimo, one odgovore koji najviše odgovaraju vašem mišljenju. Usporedite u skupini svoje odgovore pa ih zajednički prodiskutirajte. Posebno prodiskutirajte ona mišljenja koja se najviše razmimoilaze.

11.2.4 Zašto nedjeljom ići na misu?

Na svaki propis ili zapovijed mladi obično odgovaraju bojkotom. Slično se događa i s nedjeljnim pohađanjem mise. Ovdje ćemo iznijeti razloge koji opravdavaju potrebu nedjeljnog kršćanskog susreta.

1. Već od najranijih početaka kršćani su se skupljali nedjeljom:

- da bi slavili Gospodinovo uskrsnuće blagajući za istim stolom,
- da bi na taj način zahvalili Bogu za spas svijeta,
- da bi ojačali svoju vlastitu vjeru,
- da bi svoj život uskladili sa zahtjevima kraljevstva Božjeg.

2. Nema Crkve bez službe Božje

Kao što grupe mladih postoje tek onda kada se nađu njih dvoje ili troje da bi zajednički razgovarali, planirali, nešto činili, slavili... tako i Crkva postoji dok postoji grupa kršćana koja se sastaje, moli, slavi, izmjenjuje vlastita iskustva, zajednički se podržava, čine dobro među sobom i drugima....Crkva kao vidljiva zajednica vjernika postoji samo tamo gdje je svaki pojedini spreman svojom prisutnošću, svojim sudjelovanjem omogućiti da takva zajednica postoji. Ona nadasve postoji kroz slavljenje euharistije jer Crkva nije savez kojeg su stvorili ljudi i unutar kojeg bi se promicao neki posebni svjetonazor ili održavale neke predstave. Crkvu kao zajednicu vjerujućih ustanovio je sam Bog tim što joj se obraća riječju, što ih krijepi sakramentima te ih drži na okupu. Upravo se to događa u misi tako da se uistinu ostvaruje riječ sv. Augustina: "Vi ste ono što primete: tijelo Kristovo!"

3. Ne može se biti kršćaninom samo za sebe

Neki se ponašaju tako kao da bi kršćanstvo bilo posve privatna stvar pa kažu da prihvaćaju Krista ali ne i Crkvu. Ali kako ćemo doći do

Isusa ako ne preko Crkve koja je nositeljica njegove poruke? Pa i Sveto pismo je knjiga Crkve. Ako je za kršćanina bitna usredotočenost na Sveto pismo onda ne mogu i ne smijem u svemu tome obezvrijediti zajednicu koja Sveto pismo smatra svojim. Prema Novom zavjetu nezamisliv je kršćanin koji se ne brine za svoju braću i sestre u Kristu za vrijeme i izvan službe Božje. Zato se s pravom možemo upitati: kako netko može tvrditi da ljubi nevidljivog Boga i Isusa Krista kad ne prihvaća njegovu vidljivu zajednicu, ljude okupljene oko Krista!?

4. Na taj način ispunjamo zapovijed Kristovu

Nije ljudski izum slaviti gozbu Gospodnju. Najstariji zapisi novozavjetnih spisa govore o tome da je to Kristova želja, njegova zapovijed. U prvoj poslanici Korinćanima koja je nastala između 53. i 55. godine poslije Krista, stoji: "Ovo činite meni na spomen!" (1 Kor 11,24). Zato kršćanin, ni u kojem slučaju ne smije smatrati da je slavljenje Euharistije (mise) pripušteno njegovoj samovolji. S druge strane, s mise se samo ne odnosi, nego se u nju i donosi. Koliko se kršćani daju u misi toliko se međusobno obogaćuju. Jedna kineska priča će nam to najljepše pokazati.

Mladenci su bili vrlo siromašni ali nisu željeli da zbog toga trpe njihovi gosti. Sve one koje su pozvali na gozbu zamolili su da bi svaki sa sobom ponio i vrč vina kako bi zajedničkim trudom bilo omogućeno veselje za sve. Na ulazna vrata svoga doma mladi bračni par je stavio poveću zdjelu u koju bi gosti, kako bi dolazili, izlivali svoj vrč vina. Kad se dvorana ispunila uzvanicima i došlo vrijeme da se počne sa slavljenjem, mladenci su zamolili poslužioce da iz velike zdjele zagrabe vino i stave na zajednički stol. Kakvog li iznenađenja? U velikom krčagu, umjesto vina nalazila se voda. Svaki od uzvanika mislio je u sebi, na tako veliku zdjelu neće se osjetiti moj vrč vode. Nesreća je što su svi tako mislili pa su od svadbenog veselja načinili sprovodnu povorku.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Imas li ti osobnih problema s nedjeljnim pohadanjem sv. mise?
- Što sve ljudi navode kao razlog zašto nedjeljom ne idu na misu? Po tvom sudu, jesu li to uvjerljivi razlozi?
- Uvjeravaju li te gornja četiri razloga zbog kojih kršćani nedjeljom prisustvuju svetoj misi?
- Postoji li, po tvom mišljenju, još koji razlog zbog kojeg čega kršćani dolaze

na zajedničke euharistijske sastanke?

- Razgovarajte međusobno o svim ovim pitanjima.
- Kakav je dojam na tebe ostavila kineska priča? Što je trebalo pa da veselje uspije? Kako su se, po vašem sudu, u tom momentu osjećali mladenici? Pokušajte s ovom pričom usporediti nedjeljno misno slavlje kad ljudi idu unutra samo da vide što će to biti i što će se dogoditi?